

نمایندگان درخواست تشکیل ۹۲ فراکسیون را دادند

ترافیک فراکسیون‌ها در مجلس

روانده رضایی‌پور

خبرنگار پارلمانی

فرهنگ معین در تعریف فراکسیون آورده است: «گروه‌های همفکری که در داخل یک حزب یا مجمع به وجود می‌آیند.» فرهنگ عمید هم در تعریف فراکسیون آورده است: «دسته بندی‌هایی که درون یک حزب یا نهاد سیاسی همفکر برای دستیابی به هدف‌های معین پدید آید.» مصداق بیرونی فراکسیون عمدتاً در پارلمان‌های کشورها نمود می‌یابد آنجا که مجموعه‌های سیاسی همفکر برای پیشبرد تشکیلاتی برنامه‌های خود در مجلس گرد هم می‌آیند. بر همین اساس فراکسیون‌ها عموماً سیاسی هستند؛ در مجلس یازدهم اما این تعریف‌ها گویی چندان محل توجه نمایندگان برای تشکیل فراکسیون نبوده است. نمایندگان مجلس یازدهم علاقه عجیبی به تشکیل فراکسیون دارند. آنها که هرکدام می‌توانند در ۵ فراکسیون عضویت داشته باشند، حتی در شرایطی که هنوز اعتبارنامه‌شان تصویب نشده بود، کار خود را شروع کرده و با تشکیل دو فراکسیون سیاسی در همان ابتدا، طی ۳۰ ماه ۹۰ فراکسیون دیگر را هم طلب کرده‌اند.

در میان درخواست‌های نمایندگان زودتر از همه دو فراکسیون سیاسی شکل گرفت. فراکسیون «انقلاب» نخستین این فراکسیون‌ها بود که قبل از آغاز فعالیت رسمی مجلس یازدهم اعلام موجودیت کرد،البته تشکیل این فراکسیون برای اصولگرایان لازم بود چرا که آنان در نتیجه همین کار نتوانستند محمداقبر قالیباف را به‌عنوان نامزد به ریاست مجلس برسانند. دومین فراکسیون مهم مجلس فراکسیون «گام دوم انقلاب» که در راستای فرمایشات رهبر معظم انقلاب و بر اساس بیانیه گام دوم انقلاب شکل گرفت. این فراکسیون موضوعاتی چون جوان‌سازی کشور و سپردن کار به نسل جوان، جهش در حوزه‌های مختلف و محورهای بیانیه گام دوم اعم از پیشرفت علم و فناوری را در

هشدار عارف نسبت به گوشه نشینی نخبگان

عارف

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی با هشدار نسبت به تبعات گوشه نشین شدن نخبگان در کشور تأکید کرد: مناسفانه در کشور ما نخبگان در جایگاه اصلی خود قرار ندارند و نشست‌هایی که مسئولان یا نخبگان دانشگاهی برگزار می‌کنند بعضاً تشریفاتی و برای رفع تکلیف است و اینگونه برخورد با نخبگان باعث سرخوردگی و بی‌انگیزگی آنها می‌شود و در جامعه‌ای که نخبگان آن بی‌انگیزه و گوشه نشین شوند جامعه رو به رشدی نخواهد بود. به گزارش ایسنا، محمدرضا عارف در گردهمایی واحدهای کانون صنفی استادان دانشگاهی ایران که به‌صورت ترکیبی (حضور و مجازی) برگزار شد با تسلیت ایام سوگواری حضرت اباعبدالله الحسین (ع) و گرامیداشت دهه اول ماه محرم بر ضرورت میدان دادن به نخبگان در کشور تأکید کرد و گفت: منظور از میدان دادن به نخبگان به معنای دادن پست و مقام به آنها نیست چون عموماً نخبگان دانشگاهی از پذیرفتن سمت‌های مدیریتی اجتناب می‌کنند اما باید از نخبگان به‌عنوان بازوان مشورتی در نهادهای تصمیم ساز و راهبردی کشور استفاده شود. وی بر ضرورت تعامل نخبگان جهان با یکدیگر برای گسترش صلح در دنیا تأکید کرد و گفت: در دنیا آشوب زده امروز وقت آن فرارسیده است که نخبگان دنیا دست در دست هم با خنونت و ناامنی و جنگ و درگیری مقابله کنند. نخبگان باید برای صلح در دنیا تلاش کنند و زمینه‌های جنگ را از بین ببرند. عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام به تحریم‌های ظالمانه آمریکا علیه ملت ایران اشاره کرد و گفت: ملت و دولت ایران اکنون در برابر یک جنگ تمام عیار اقتصادی قرار دارند و رئیس جمهوری آمریکا به زعم خود می‌خواهد فشارها را بر مردم ایران با اعمال تحریم‌های بیشتر افزایش دهد هر چند تاکنون در این راه شکست خورده است اما از نخبگان جامعه جهانی که تعجبم که در برابر این بی‌عدالتی سکوت کرده‌اند.

این فراکسیون‌ها هم، فراکسیون «مهدویت»، «طب سنتی» و «مناطق محروم» است که در چند روز پیش اعلام موجودیت کردند.

محمدحسین فرهنگی سخنگوی هیأت رئیسه مجلس در گفت‌وگو با «ایران»، با اعلام خبر درخواست تشکیل ۹۲ فراکسیون به هیأت رئیسه گفت: «تعدادی از این فراکسیون‌ها مشابه و نزدیک به هم هستند در هم ادغام می‌شوند؛ اینگونه نیست که تعداد ۹۲ فراکسیون در مجلس فعال باشند.» او گفت که تاکنون ۳۵ فراکسیون تشکیل شده و بقیه هم در شرف تشکیل است. فرهنگی دلیل تعداد بالای فراکسیون‌ها را تقاضای نمایندگان دانست و گفت: «چون ما هیچ محدودیتی در قوانین برای تعداد فراکسیون‌ها نداریم، درخواست نمایندگان هم در این زمینه زیاد است، فقط تنها محدودیتی که داریم این است که هر نماینده فقط در ۵ فراکسیون عضو باشد. بنابراین هر آنچه که جمعی از نمایندگان اراده می‌کنند شکل می‌گیرد.» فرهنگی این را هم گفت که «فراکسیون‌ها تشکل رسمی هم نیستند و فعالیت رسمی در مجلس ندارند.» به همین دلیل است که در هیچ یک از ۲۴۱ ماده آیین‌نامه داخلی مجلس اسمی از فراکسیون‌های مجلس نیامده و کار این فراکسیون‌ها هم بیشتر جنبه مشورتی بین نمایندگان

فرهنگ معین

همفکر و هم نظر در خصوص موضوعات مختلف دارد و از قدرت تصمیم‌گیری برای اجرا هم برخوردار نیستند. اما در میان فراکسیون‌های مورد تقاضای نمایندگان جالب اینجاست که اکثری از اصلاح‌طلبان نیست. فراکسیون مستقلین و اصلاح‌طلبان که در شروع به کار مجلس قرار بود با ادغام نمایندگان این دو جریان تشکیل شود، هنوز سرنوشت مشخصی پیدا نکرده است. خبر درخواست تشکیل ۹۲ فراکسیون در حالی اعلام شد که کمیسیون قضایی مجلس به دلیل تعداد کم نمایندگان متقاضی هنوز شکل نگرفته است. مشکلی که مجلس بالاخره ناچار شد دست دراز کند، تقاضای نمایندگان متقاضی کم نیستند و فعالیت رسمی هم در دامن اصلاح قانون شود تا این کمیسیون با حضور ۱۰ نفر از نمایندگان شکل بگیرد. سخنگوی هیأت رئیسه مجلس در خصوص چگونگی حل این مشکل هم به «ایران» گفت: در هفته گذشته در کمیسیون آیین نامه داخلی اصلاح تبصره ۱ ماده ۳۸ به تصویب رسید؛ نام‌های را هم برای تقاضای اولویت رسیدگی به این موضوع امضا کردیم تا این کمیسیون هم شکل بگیرد و رسمیت داشته باشد و بتواند کار خود را آغاز کند.» فرهنگی در خصوص تعداد کاندیداهای عضویت در این کمیسیون هم گفت که باید نزدیک به ۱۰ نفر باشند.

رونمایی از طرح جدید نمایندگان برای اصلاح قانون انتخابات مجلس

این فراکسیون‌ها هم، فراکسیون «مهدویت»، «طب سنتی» و «مناطق محروم» است که در چند روز پیش اعلام موجودیت کردند.

محمدحسین فرهنگی سخنگوی هیأت رئیسه مجلس در گفت‌وگو با «ایران»، با اعلام خبر درخواست تشکیل ۹۲ فراکسیون به هیأت رئیسه گفت: «تعدادی از این فراکسیون‌ها مشابه و نزدیک به هم هستند در هم ادغام می‌شوند؛ اینگونه نیست که تعداد ۹۲ فراکسیون در مجلس فعال باشند.» او گفت که تاکنون ۳۵ فراکسیون تشکیل شده و بقیه هم در شرف تشکیل است. فرهنگی دلیل تعداد بالای فراکسیون‌ها را تقاضای نمایندگان دانست و گفت: «چون ما هیچ محدودیتی در قوانین برای تعداد فراکسیون‌ها نداریم، درخواست نمایندگان هم در این زمینه زیاد است، فقط تنها محدودیتی که داریم این است که هر نماینده فقط در ۵ فراکسیون عضو باشد. بنابراین هر آنچه که جمعی از نمایندگان اراده می‌کنند شکل می‌گیرد.» فرهنگی این را هم گفت که «فراکسیون‌ها تشکل رسمی هم نیستند و فعالیت رسمی در مجلس ندارند.» به همین دلیل است که در هیچ یک از ۲۴۱ ماده آیین‌نامه داخلی مجلس اسمی از فراکسیون‌های مجلس نیامده و کار این فراکسیون‌ها هم بیشتر جنبه مشورتی بین نمایندگان

این طرح در بخش «شرایط عمومی» داوطلبان تغییر خاصی ایجاد نکرده. جز آنکه مواردی چون «سابقه دفاع از دستاوردهای انقلاب اسلامی و نظام مقدس و میانی جمهوری اسلامی ایران و التزام عملی به آنها» را به قانون افزوده که مشخص نیست چگونۀ قابل احراز هستند. در این بخش همچنین به جز افراد

دارای تابعیت دوگانه، افراد دارای اقامت دائم خارج از کشور هم از نامزدی در انتخابات منع شده‌اند. در بخش «شرایط اختصاصی» اولین نکته اینجاست که این طرح شرط مدرک تحصیلی را از «فوق لیسانس» به «دکتری» محدود جزوئی آن تغییر داده است. بند ۳ این بخش هم موضوع «شایستگی علمی در قانونگذاری» را مطرح کرده. بر اساس تبصره این بخش «منظور از شایستگی علمی موضوع این بند آشنایی کافی داوطلب با حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران و ترتیبات قانونگذاری است.» این مورد برجسته‌ترین بخشی است که طرح یاد شده در صورت تصویب به قانون انتخابات مجلس خواهد افزود.

■ **نامزد نامزد سر جلسه امتحان شورای نگهبان**

بخش بعدی این طرح به «رسیدگی به صلاحیت داوطلبان انتخابات» می‌پردازد. در اولین ماده از این بخش ترتیب احراز صلاحیت از «علمی و قدری» برای داوطلبان تعیین شده. طبق این ماده «به منظور احراز شایستگی علمی و نیز توانایی فکری داوطلبان انتخابات مجلس شورای اسلامی، سازمان سنجش آموزش کشور موظف است با نظارت شورای نگهبان حداقل یک سال قبل از پایان هر دوره مجلس شورای اسلامی نسبت به برگزاری آزمون اقدام کند.» تبصره این ماده هم تعیین مفاد امتحانی را برعهده شورای نگهبان گذاشته و وزارت کشور هم می‌تواند پیشنهاداتی در این زمینه به این شورا بدهد. این

سید فاضل موسوی

نماینده دوره هفتم مجلس

دلیل علاقه نمایندگان به تشکیل فراکسیون

درخواست‌های متعدد نمایندگان مجلس یازدهم برای تشکیل فراکسیون‌ها که کم کم به عدد ۱۰۰ نزدیک می‌شود دلایل زیادی می‌تواند داشته باشد. مهمترین این دلایل خلأ وجود یک برنامه راهبردی جدی برای حل مسائل و مشکلات کشور است. نمایندگان اگر از چنین هدفی برخوردار باشند ترجیح را بر تشکیل کمیسیون می‌بینند تا اینکه به شکل‌گیری فراکسیون روی بیاورند. کمیسیون‌های تخصصی مجلس به دلیل تمرکز که روی مسائل مختلف بر پایه گرایشات تخصصی نمایندگان ایجاد شده، بهترین بازوها و ابزارهای فنی برای پیشبرد وظایف مجلس هستند. اساساً فلسفه وجودی تشکل‌هایی به نام فراکسیون در مجلس به‌طور عام ناظر به فعالیت‌ها و کنش‌های سیاسی و ایجاد هماهنگی و نظم بین نمایندگان همفکر است.

با برنظر گرفتن جایگاه و کارکرد کمیسیون‌ها و فراکسیون‌ها در مجلس، طبق آن چیزی که اشاره شد به نظر می‌رسد ساخت و ایجاد فراکسیون‌های مختلف نمی‌تواند تأثیری مطلوب بر عملکرد و انجام وظایف نهاد مجلس داشته باشد. حتی اگر فرض را بر اتمام‌و‌نیت صد درصدی نمایندگان تشکیل دهنده هر فراکسیون برای با بردن کیفیت انجام مسئولیت نمایندگی بدانیم، بازهم مواردی کار ی‌ناشی از تعدد فراکسیون‌ها و احتمالاً تداخل کار آنها با کمیسیون‌های تخصصی و البته در کنار آن نبود تمرکز فنی و فعالیت پیوسته در این مجموعه‌ها، جای امید زیادی برای مؤثر بودن این فراکسیون‌ها باقی نمی‌گذارد. به عبارتی هر چند در ظاهر امر تشکیل فراکسیون‌هایی با ماوریت‌های تخصصی می‌تواند به عنوان نشانی از تلاش جمعی از نمایندگان برای حل بخشی از مشکلات کشور باشد اما به صورت واقعی و با توجه به ساختار مجلس و مناسبات حوزه نمایندگی در قوه مقننه ایران، چنین اتفاقی معمولاً رخ نمی‌دهد. از سویی دیگر اتفاقاً این موضوع می‌تواند تمرکز مورد نیاز کمیسیون‌های تخصصی را هم با خدشه مواجه کند. به همین منوال در ادوار اخیر مجلس، ابزارها و امکاناتی چون تذکر، سؤال و اخطار قانونی نیز با دقت مورد استفاده نمایندگان قرار نگرفته‌اند و بیشتر شاهد افزایش آمار استفاده از این ابزارها بوده‌ایم تا بالا رفتن کیفیت استفاده از آن و تمرینش بودن این اختیارات. خلاصه مساله این است که هم‌اکنون به اندازه نسبتاً کافی، ظرفیت‌های تشکیلاتی در قالب کمیسیون‌ها در ساختار مجلس وجود دارد. اتفاقاً رسمیت بیشتری و همینطور نحوه تشکیل دقیق‌تری که این کمیسیون‌ها دارند نیز خود باعث می‌شود که امکان کار کارشناسی و تخصصی در قالب آنها به مراتب بیشتر از فراکسیون‌های موضوعی باشد. ضمن اینکه قدرت قانونی کمیسیون‌های تخصصی نیز به مراتب بیش ازهر فراکسیونی است. در کمیسیون‌ها می‌توان هزاران سؤال و تحقیق و تفحص هوشمندانه می‌توانند این کار را کنند فراکسیون‌ها از ابزار قدرتی برخوردارند که فراکسیون‌ها فاقد آن هستند.

برهمن اساس اگر نگاهی دقیق و مسئولانه به حوزه اختیارات و شان مجلس داشته باشیم، متوجه می‌شویم آن چیزی که می‌تواند کیفیت عملکرد قوه مقننه را به نفع عموم مردم ارتقا دهد، تقویت کمیسیون‌ها و سوسل کردن تمرکز فعالیت‌ها به سمت آنبواس بهتر است در این ساختار فراکسیون‌ها به صورت کم‌تعداد، مختص همان کارهای تشکیلاتی سیاسی در مجلس باقی بمانند.

■ یکشنبه ۲ شهریور ۱۳۹۹

■ سال بیست و ششم

■ شماره ۷۴۲۶

ادعای کمک ایران به طالبان کذب محض است

«**خبر اول اینکه**، شخصیت‌های سیاسی و اجتماعی افغانستان طی چند روز اخیر به ادعای وزیر خارجه آمریکا مبنی بر اینکه ایران به گروه طالبان افغانستان کمک مالی و تسلیحاتی کرده است واکنش نشان داده و آن را ادعایی کذب و بی‌اساس تلقی کردند. ایرنا در این رابطه نوشت به باور بسیاری از شخصیت‌های افغان و حتی نخبگان جهان، آمریکا برای برون رفت از منجلاهی که در افغانستان ایجاد کرده و همچنان با انتقال تروریست‌های خودساخته از دیگر قسمت‌های جهان به این کشور بر ابعاد اقدامات فاجعه‌آمیز خود در این کشور می‌افزاید، چاره‌ای ندارد که دیگران را متهم کرده تا خودش از تیرس انگشت اتهامات جهانی در امان بماند. از جمله رئیس حزب رفاه ملی افغانستان ادعا و اتهامات آمریکایی‌ها بویژه سخنان وزیر خارجه آن کشور مبنی بر کمک تسلیحاتی ایران به گروه طالبان را خصمانه و به دور از واقعیت دانست. «محمدحسن جعفری» به ایرنا گفت: فکر می‌کنم برخورد آمریکایی‌ها با ایران خصمانه و به دور از واقعیت باشد، چون ایران خود قربانی تروریسم است و نیازی ندارد که از گروه‌های تروریستی حمایت کند. به‌گفته این مقام افغان، برعکس اما شواهد و مدارک زیادی وجود دارد که خود آمریکایی‌ها به‌صورت غیرمستقیم طالبان را تجهیز و تقویت می‌کنند. «فرامرز تمنا» رئیس سابق مرکز مطالعات استراتژیک وزارت خارجه افغانستان و استاد دانشگاه که خود یکی از نامزدان انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۸ این کشور بود نیز در این خصوص گفت: در اینکه بین ایران و طالبان رابطه وجود دارد نمی‌توان انکار کرد، همانگونه که بین چین و طالبان، بین پاکستان و طالبان، هند و طالبان، آمریکا و طالبان و روسیه و طالبان رابطه وجود دارد، آن رابطه با ایران نیز وجود دارد که خود ایرانی‌ها هم تأیید کرده‌اند. وی تأکید کرد حداقل تاکنون هیچ مدارک و شاهد مستندی به دست نیامده است مبنی بر اینکه ایران از گروه طالبان حمایت مالی و تسلیحاتی کرده باشد.

محدودیت صدور روادید علیه ۱۴ مقام ایرانی

«**خبر دیگر اینکه**، وزارت خارجه آمریکا مدعی شد که محدودیت صدور ویزا شامل ۱۴ دپلمات ایرانی می‌شود که به ادعای آمریکا در ترور برنامه‌ریزی شده در سوئیس در سال ۱۹۹۰ دست داشته‌اند. به‌گزارش جماران، وزیر خارجه آمریکا روز جمعه از محدودیت صدور ویزا برای ۱۳ مقام ایرانی و رئیس سابق زندان اوین با ادعای نقض حقوق بشر، محدودیت صدور روادید به این کشور اعلام کرد. «مایک پمپئو» وزیر خارجه آمریکا روز جمعه از محدودیت صدور روادید برای ۱۴ مقام ایرانی به‌دلیل ادعای نقض حقوق بشر خبر داد. آمریکا همچنین «حجت‌الله خدایی سوری» رئیس سابق زندان اوین را به لیست کسانی که با محدودیت صدور روادید آمریکا مواجه خواهند شد، اضافه کرده است.

وزن‌ولتا ادعای همکاری موشکی با ایران را رد کرد

«**شنیدیم که**، وزیر امور خارجه وزن‌ولتا ادعای رئیس جمهوری کلمبیا علیه همکاری موشکی تهران و کاراکس را رد کرد. به گزارش مهر، «خورخه آریسا» وزیر امور خارجه وزن‌ولتا در واکنش به اتهامات واهی دولت کلمبیا علیه تهران و کاراکس در پیامی توئیتری اعلام کرد: «ایوان دوکه» (رئیس جمهوری کلمبیا) در حال راگنشت به سوی داستان‌سازی و جرس‌پزنی علیه جزوئلا است تا اذهان عمومی را از کشتار و خشونت افسارگسیخته و قاجاق غیرقابل کنترل مواد مخدر منحرف کند. گفتنی است، «ایوان دوکه» رئیس جمهوری کلمبیا پیشتر ادعا کرده بود: اطلاعات آژانس‌های اطلاعاتی بین‌المللی که با ما کار می‌کنند، نشان می‌دهد که نیکلاس مادورو علاقه‌مند است از طریق ایران به موشک‌های میان برد و دور‌برد دست پیدا کند.

افشای گری تاجگردون علیه زاکانی

«**دست آخر اینکه**، غلامرضا تاجگردون، نماینده سابق مجلس در تویییتی ادعا کرد علیرضا زاکانی رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس برادر داماد خودش را به‌عنوان معاونش انتخاب کرده است. غلامرضا تاجگردون، نماینده سابق مردم گچساران، که اعتبارنامه او در مجلس یازدهم تأیید نشد در تویییتی نوشت: «زاکانی برادر داماد خودش را گذاشت معاونش. زمان بررسی اعتبارنامه در جلسه از من سؤال کرد میلاد کرمی دایی‌زاده شماس و چرا در پتروشیمی کار می‌کند. گفتم پتروشیمی هزار نفر کار می‌کند اینم یکیش. مادر بزرگ پدر میلاد کرمی می‌شه دختر دایی من. گفت این یعنی رانت، قضاوت با شما.» این توییت با هشتگ «دستمال کثیف» منتشر شده است. هفته گذشته علیرضا زاکانی رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس مسعود فیاضی برادر داماد خود را به‌عنوان مدیر کل مرکز مطالعات فرهنگی مرکز پژوهش‌ها منصوب کرد که این انتصاب با واکنش‌های منفی زیادی در فضای مجازی همراه شد.

وزیر اطلاعات: ملت ایران ذلت و تسلیم برای دشمن را نمی‌پذیرد

وزیر اطلاعات با تأکید براینکه ملت ایران ذلت و تسلیم برابر دشمن را نمی‌پذیرد، گفت: اگر ملت ما برابر بزرگ‌ترین قدرت‌های دنیایی تسلیم‌شده با صلابت ایستاده و روز از روز به شهادت است. به گزارش ایرنا، حجت‌الاسلام سید محمود علوی در سومین گنگره بزرگداشت وزرا و شهدای کارمند در مرکز همایش‌های صدا و سیما، با ادای احترام به شهدای جامعه پزشکی در دوران دفاع مقدس و مقابله با کرونا، اظهار کرد: جامعه ما که همیشه با دشمنانی ضدانسانی، وحشی و درنده مواجه بوده است، به فرهنگ شهادت و شهادت طلبی نیاز دارد؛ برای اینکه بتواند با روح شهادت مقابل دشمن ایستادگی کند و آن را ادامه دهد و پیروز دشمن را به خاک بمالد و پرچم پیروزی را به اهتزاز در آورد. وزیر اطلاعات افزود: اگر ملت ما برابر بزرگ‌ترین قدرت‌های دنیایی تسلیم شده است و با صلابت ایستاده رمز و راز آن در شهادت است که مرگ خود و عزیزان خود را می‌پذیرد اما ذلت و تسلیم برابر دشمن را نمی‌پذیرد.

وزیر جهاد کشاورزی خبر داد

ساخت واکسن ایرانی کر ونا در مرحله آزمایش بالینی

وزیر جهاد کشاورزی از سپری شدن مرحله آزمایش حیوانی واکسن ضد کرونای موسسه واکسن و سرم‌سازی رازی و آماده شدن برای فاز اول آزمون بالینی، فاز ۱ «کلینیکال تریال» (clinical trail) آماده می‌شوند که اولین تیمی هستند که وارد این فاز می‌شوند.خاوازی خاطرنشان کرد: امیدواریم این فاز به زودی سپری شود و شاهد دستیابی به واکسن کرونا در کشور باشیم.

وزیر جهاد کشاورزی ادامه داد: تاکنون اقدامات مربوطه با نتایج خوبی همراه بوده و تیم مستقر در این فعالان بخش بهداشت که نظیر آنها در کشور وجود ندارد زیر نظر واکسن و سرم سازی رازی فعالیت می‌کنند به نتایج خوبی دست پیدا کردند.